

2025/535

21.3.2025

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2025/535

av den 18 mars 2025

om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för Moldavien

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 212,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

- (1) Unionen bygger på de värden som avses i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), däribland demokrati, rättsstatsprincipen och respekt för de mänskliga rättigheterna. Dessa värden ingår i de anslutningskriterier som fastställdes vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993 (Köpenhamnskriterierna) och som utgör villkoren för att komma i fråga för medlemskap i unionen.
- (2) Unionens utvidgningsprocess bygger på fastställda kriterier, rättvisa och rigorösa villkor samt principen om egna meriter. Det är fortsatt mycket viktigt med ett starkt åtagande om att först och främst följa de *grundläggande principerna*, vilket innebär starkt fokus på rättsstatsprincipen, de grundläggande rättigheterna, de demokratiska institutionernas funktion, reformering av den offentliga förvaltningen och ekonomiska kriterier. Framstegen är beroende av att Republiken Moldavien (Moldavien) genomför de reformer som krävs för att anpassa sig till unionens regelverk.
- (3) Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också visat att utvidgningen av unionen är en geostrategisk investering i fred, säkerhet och stabilitet. Unionen är fullt och otvetydigt engagerad i Moldaviens utsikter till medlemskap i unionen. Moldaviens inriktning och engagemang gentemot unionen är ett starkt uttryck för att landet gjort ett strategiskt val och att det har plats i en värdegemenskap. Moldaviens väg mot EU-medlemskap måste vara fast förankrad i påtagliga och konkreta framsteg i reformarbetet.
- (4) Det ligger i unionens och Moldaviens gemensamma intresse att gå vidare med reformerna av landets politiska, rättsliga och ekonomiska system med sikte på landets framtida medlemskap i unionen och att stödja landets anslutningsprocess. Utsikterna till medlemskap i unionen har en kraftfull omvälvande effekt, med gynnsamma demokratiska, politiska, ekonomiska och samhälleliga förändringar, och bidrar till att stärka Moldaviens resiliens.
- (5) Det är nödvändigt att några av fördelarna med ett EU-medlemskap förverkligas tidigare, före anslutningen. Ekonomisk konvergens står i centrum för dessa fördelar. För närvarande är Moldaviens konvergens när det gäller BNP per capita uttryckt i köpkraftsstandarder fortfarande låg, och uppgår till 29 % av EU-genomsnittet, och konvergenstakten är inte tillräckligt snabb. Moldaviens diaspora bör också betraktas som en viktig bidragande faktor till Moldaviens sociala och ekonomiska utveckling.
- (6) Eftersom anslutningsförhandlingarna med Moldavien inleddes i juni 2024 är det viktigt att Moldaviens väg mot anslutning får tillräckligt med stöd. Det är även viktigt att stödet ökas till ungefär samma nivåer som för andra kandidatländer som deltar i anslutningsförhandlingar för att säkerställa att det finns tillräckliga resurser.
- (7) Genomförandet av tillväxtplanen för Moldavien kräver lämplig finansiering inom ramen för ett särskilt nytt finansieringsinstrument, nämligen faciliteten för att hjälpa landet att genomföra reformer som innebär hållbar ekonomisk tillväxt och framsteg i fråga om de grundläggande principerna.
- (8) Med tanke på Rysslands orättfärdiga anfallskrig mot Ukraina, som på djupet har påverkat Moldaviens säkerhet och ekonomi och medborgarnas försörjningsmöjligheter, samt de pågående och exempellösa hybridattackerna mot landet och dess demokratiska institutioner, bör faciliteten syfta till att stödja Moldavien i hanteringen av betydande

⁽¹⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 mars 2025 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 18 mars 2025.

utmaningar, särskilt i fråga om ekonomi, energi, livsmedel och värdekedjor. Det är lämpligt att Moldavien får stöd av faciliteten i rätt tid för att kunna stärka sin resiliens mot utländsk informationsmanipulering och inblandning i landets suveränitet och i dess demokratiska processer och institutioner.

- (9) För att uppnå målen i tillväxtplanen för Moldavien bör investeringar koncentreras till sektorer som sannolikt kommer att fungera som viktiga faktorer för social och ekonomisk utveckling: konnektivitet, infrastruktur, inbegripet hållbara transporter, utfasning av fossila bränslen, energi, grön och digital omställning, jordbruks- och livsmedelsindustrin, landsbygdsutveckling samt utbildning, deltagande på arbetsmarknaden och kompetensutveckling, med särskilt fokus på barn och ungdomar och på en höjning av levnadsstandarden i hela landet.
- (10) Faciliteten bör bygga på associeringsagendan med Moldavien samt på arbetet i den ekonomiska planen och investeringsplanen för det östliga partnerskapet i Moldavien, som lett till investeringar i kritiska sektorer såsom konnektivitet, energieffektivitet och energitrygghet där strandade tillgångar undviks, företagsutveckling och konkurrenskraft. Förbättrad tillgång till unionens inre marknad genom förverkligande av det djupgående och omfattande frihandelsområdet, förbättrad infrastruktur och deltagande i unionens program och politik, förutsatt att Moldavien anpassar sig till relevanta bestämmelser om unionens inre marknad, kommer att ge omedelbara och påtagliga socioekonomiska fördelar.
- (11) Hållbar transportinfrastruktur är nödvändig för att förbättra konnektiviteten mellan Moldavien och unionen och den bör bidra till Moldaviens integrering i unionens transportnät. I det reviderade transeuropeiska transportnätet (TEN-T) utvidgade kommissionen den europeiska transportkorridoren Östersjön – Svarta havet – Egeiska havet till Moldavien. TEN-T bör ligga till grund för finansieringen av hållbar transportinfrastruktur, inbegripet för miljövänliga transportsätt som järnvägar och digitalisering av transporter. Gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt och sammanlänkningsprojekt med unionens medlemsstater och utvidgningspartner är nödvändiga för den regionala energitryggheten och integreringen med unionen.
- (12) Faciliteten bör stödja investeringar och reformer som främjar Moldaviens väg mot den digitala omställningen av ekonomin och samhället i linje med EU:s vision för 2030, som presenteras i kommissionens meddelande av den 9 mars 2021 med titeln Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet, som främjar en inkluderande digital ekonomi som gynnar alla medborgare. Faciliteten bör syfta till att bidra till att Moldavien uppnår de allmänna syften och de digitala mål som rör unionen. I enlighet med kommissionens meddelande av den 15 juni 2023 om genomförandet av *verktygslådan för 5G-cybersäkerhet* bör den verktygslådan fungera som referens för unionens finansiering för att säkerställa säkerhet, resiliens och skydd av de digitala infrastrukturprojektens integritet i regionen.
- (13) Stödet inom ramen för faciliteten bör ges för att uppfylla allmänna och specifika mål, på grundval av fastställda kriterier och tydliga betalningsvillkor. Dessa allmänna och specifika mål bör eftersträvas på ett sådant sätt att de ömsesidigt förstärker varandra. Faciliteten bör stödja utvidgningsprocessen genom att påskynda anpassningen till unionens värden, lagar, regler, standarder, politik och praxis (*unionens regelverk*) med sikte på unionsmedlemskap och bör påskynda den gradvisa integrationen av Moldavien i unionens inre marknad och landets socioekonomiska konvergens med unionen. Faciliteten bör också främja goda grannförbindelser.
- (14) Förutom att främja socioekonomisk konvergens bör faciliteten också bidra till att påskynda reformer som rör de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, inbegripet rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter, bland annat rättigheter för flyktingar, för personer som tillhör minoriteter, inklusive nationella minoriteter och romer, samt rättigheter för homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbtqi-personer). Den bör också förbättra de demokratiska institutionernas och de offentliga förvaltningarnas funktion, den offentliga upphandlingen, kontrollen av statligt stöd och förvaltningen av de offentliga finanserna, kampen mot alla typer av korruption och organiserad brottslighet, utbildning av god kvalitet och sysselsättningspolitik, landets gröna omställning samt klimat- och miljömål.
- (15) Faciliteten bör hjälpa Moldavien att förbereda sig för medlemskap i unionen i linje med den befintliga utvidgningsmetoden.
- (16) Faciliteten bör komplettera den befintliga ekonomiska och finansiella dialogen, utan att inkräkta på dess tillämpningsområde, och därigenom stärka den ekonomiska integrationen och förberedelserna inför unionens multilaterala övervakning av den ekonomiska politiken.

- (17) Faciliteten bör främja utarbetandet av effektivitetsprinciper, respektera additionaliteten till och komplementariteten med det stöd som tillhandahålls inom ramen för andra unionsprogram och unionsinstrument och sträva efter att undvika överlappning och säkerställa synergier mellan stöd enligt denna förordning och annat stöd, inbegripet integrerade finansiella paket som består av både finansiering av export och utveckling, som tillhandahålls av unionen, medlemsstaterna, tredjeländer samt multilaterala och regionala organisationer och enheter. Moldaviens fortsatta deltagande i andra unionsfinansieringsprogram är avgörande.
- (18) I överensstämmelse med principen om inkluderande partnerskap bör kommissionen sträva efter att säkerställa att samråd hålls på vederbörligt sätt med Moldaviens parlament och lokala myndigheter, i enlighet med Moldaviens nationella regelverk, och med berörda parter i Moldavien, inbegripet arbetsmarknadens parter och civilsamhällsorganisationer, och att de i god tid får tillgång till relevant information så att de kan spela en meningsfull roll vid utformningen och genomförandet av olika program och i tillhörande övervakningsprocesser.
- (19) Tekniskt bistånd samt bistånd till gränsöverskridande samarbete bör tillhandahållas till stöd för målen för denna facilitet och för att stärka Moldaviens relevanta kapacitet att genomföra reformagendan.
- (20) Faciliteten bör säkerställa överensstämmelse med och stöd till de allmänna målen för unionens yttre åtgärder enligt artikel 21 i EU-fördraget, inbegripet respekten för de grundläggande rättigheterna enligt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Den bör särskilt säkerställa skydd och främjande av de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen.
- (21) Faciliteten bör främja innovation, forskning och samarbete mellan akademiska institutioner och näringslivet till stöd för den gröna och den digitala omställningen och i detta arbete främja lokala företag, i synnerhet lokalt baserade mikroföretag, små och medelstora företag samt uppstarts företag.
- (22) Moldavien bör visa ett trovärdigt engagemang för europeiska värden, bland annat genom att anpassa sig till unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet unionens restriktiva åtgärder.
- (23) Vid genomförandet av faciliteten bör hänsyn tas till unionens strategiska oberoende samt till unionens och dess medlemsstaters strategiska intressen och de värden som unionen bygger på.
- (24) Verksamheten inom ramen för faciliteten bör stödja framsteg med att efterleva unionens sociala normer samt klimat- och miljönormer och framsteg med att efterleva FN:s mål för hållbar utveckling, Parisavtalet som antogs i enlighet med Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (*Parisavtalet*), Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald och Förenta nationernas konvention för bekämpning av ökenspridning och bör inte bidra till miljöförstöring eller skada miljön eller klimatet. Åtgärder som finansieras inom ramen för faciliteten bör vara i linje med Moldaviens nationella energi- och klimatplan samt landets nationellt fastställda bidrag och ambition att uppnå klimatneutralitet senast 2050. Faciliteten bör bidra till begränsningen av klimatförändringarna och till förmågan att anpassa sig till deras negativa effekter och främja klimatreiliens. I synnerhet bör finansiering inom ramen för faciliteten främja omställningen till en koldioxidfri, klimatneutral, klimatreiliens och cirkulär ekonomi.
- (25) Genomförandet av denna förordning bör vägledas av principerna om jämlikhet och icke-diskriminering inom ramen för jämlikhetsunionens strategier. Den bör främja och driva på jämställdhet och jämställdhetsintegrering, garantera kvinnors meningsfulla deltagande i beslutsprocesser och kvinnors och flickors egenmakt samt sträva efter att värna och stödja främjandet av alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av alla mänskliga rättigheter samt förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer, samtidigt som hänsyn tas till relevanta EU-handlingsplaner för jämställdhet samt relevanta rådsslutsatser och internationella konventioner. Dessutom bör denna förordning genomföras med full respekt för den europeiska spelaren för sociala rättigheter, även när det gäller skydd av barn och arbetstagares rättigheter. Genomförandet av faciliteten bör ske i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess protokoll och säkerställa tillgänglighet när det gäller investeringar och tekniskt bistånd, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882⁽²⁾.

(²) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EUT L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

- (26) Faciliteten återspeglar den europeiska gröna given som Europas strategi för hållbar tillväxt och vikten av att ta itu med klimatmålen och målen för biologisk mångfald i linje med åtagandena i det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen ⁽³⁾, och faciliteten bör därför bidra till det övergripande målet att 30 % av unionens budgetutgifter bör gå till stöd för klimatmålen och 7,5 % till stöd för målen i fråga om biologisk mångfald under 2024 och 10 % under 2026 och 2027. Minst 37 % av det icke återbetalningspliktiga stödet, inklusive avsättningar, som gått till investeringsprojekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, som är en av de regionala investeringsplattformar som avses i artikel 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 ⁽⁴⁾, bör avsättas för klimatmål. Detta belopp bör beräknas med hjälp av *Riemarkörerna* i enlighet med skyldigheten att rapportera EU:s internationella klimatfinansiering till OECD, samt skyldigheter enligt andra internationella avtal eller ramverk. Redan i juni 2025 kommer EU:s klimatkoefficienter, som är tillämpliga på alla program inom den fleråriga budgetramen 2021–2027 och som anges i kommissionens arbetsdokument om arkitekturen för klimatintegrering *Climate Mainstreaming Architecture in the 2021–2027 Multiannual Financial Framework*, också att tillämpas på klimatutgifter under rubrik 6 i den fleråriga budgetramen (*Grannskapet och omvärlden*). Faciliteten kommer att anpassas till strategin för andra instrument under rubrik 6 för att säkerställa en konsekvent klimatrapporering i Moldavien. Faciliteten bör stödja verksamhet som till fullo respekterar unionens standarder och prioriteringar för klimat och miljö och principen om att inte orsaka betydande skada.
- (27) Projekt godkänns inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer efter en bedömning av kommissionen och efter ett positivt yttrande från styrelsen för den plattformen.
- (28) Kommissionen bör i samarbete med medlemsstaterna och Moldavien säkerställa efterlevnad, samstämmighet, enhetlighet och komplementaritet samt ökad transparens och ansvarsskyldighet vid tillhandahållandet av stöd, bland annat genom att genomföra lämpliga interna kontrollsystem och strategier för bedrägeribekämpning. Stödet inom ramen för faciliteten bör göras tillgängligt under förutsättning att Moldavien upprätthåller och respekterar ändamålsenliga demokratiska mekanismer, inbegripet ett parlamentariskt flerpartisystem, fria och rättvisa val, fria, oberoende och pluralistiska medier, rättsväsendets oberoende och rättsstatsprincipen, och garanterar respekt för alla skyldigheter avseende mänskliga rättigheter, däribland rättigheterna för personer som tillhör minoriteter.
- (29) Faciliteten bör stödjas med medel från instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen, främst genom det finansiella anslaget till det östra partnerskapet, på 520 miljoner EUR i icke återbetalningspliktigt stöd, och högst 1 500 miljoner EUR i lån för perioden 2025–2027. Det icke återbetalningspliktiga stödet bör täcka de avsättningar på 9 % som krävs för lån motsvarande 135 miljoner EUR, stöd från unionen till projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, såsom avses i artikel 18.2 i denna förordning, och kompletterande stöd, inbegripet stöd till civilsamhällesorganisationer och tekniskt bistånd. Det icke återbetalningspliktiga stödet bör finansieras genom det anslag som tilldelats det geografiska programmet Grannskapet enligt artikel 6.2 a i förordning (EU) 2021/947. Alla bestämmelser i förordning (EU) 2021/947 bör gälla om inte annat anges i den här förordningen.
- (30) Beslut om frigörande av medel som avses i artikel 19.3 för stöd i form av lån bör antas under perioden 1 januari 2025–30 juni 2029. Detta slutdatum omfattar den tid som kommissionen behöver för att bedöma om betalningsvillkoren i fråga har uppfyllts och för att anta det efterföljande beslutet om frigörande av medel.
- (31) För att maximera hävstångseffekten av unionens ekonomiska stöd för att locka ytterligare investeringar, och för att säkerställa unionens kontroll över utgifterna, bör de investeringar som stöder reformagendan genomföras genom investeringsplattformen för grannskapsländer. Minst 25 % av det lånebelopp som frigörs till Moldavien bör göras tillgängligt av Moldavien för investeringsprojekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer. Detta är utöver det icke återbetalningspliktiga stöd som unionen tillhandahåller för dessa projekt.

⁽³⁾ Interinstitutionellt avtal av den 16 december 2020 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning samt om nya egna medel, inbegripet en färdplan för införandet av nya egna medel (EUT L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2020/1222/oj).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 av den 9 juni 2021 om inrättande av instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen – om ändring och upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 466/2014/EU och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1601 och rådets förordning (EG, Euratom) nr 480/2009 (EUT L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

- (32) Den finansiella skulden för lån inom ramen för faciliteten bör inte utgöra en del av beloppet för garantin för yttre åtgärder i den mening som avses i artikel 31.4 i förordning (EU) 2021/947.
- (33) Övergripande finansiella regler som antas av Europaparlamentet och rådet på grundval av artikel 322 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bör vara tillämpliga på denna förordning. Dessa regler fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2024/2509 ⁽³⁾ (*budgetförordningen*) och anger särskilt förfarandet för upprättande och genomförande av budgeten genom direkt och indirekt förvaltning genom bidrag, upphandling, ekonomiskt stöd, blandfinansieringsinsatser och ersättning till externa experter samt föreskriver kontroller av de finansiella aktörernas ansvar.
- (34) Restriktioner av stödberättigande i tilldelningsförfaranden inom ramen för faciliteten bör föreskrivas om det är lämpligt med hänsyn till insatsens specifika karaktär, eller när insatsen påverkar säkerheten eller den allmänna ordningen.
- (35) För att säkerställa ett effektivt genomförande av faciliteten, inbegripet för att underlätta Moldaviens integrering i de europeiska värdekedjorna, bör alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för faciliteten ha ursprung i medlemsstater, Moldavien, kandidatländer och avtalsslutande parter i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och länder som ger stöd till Moldavien på en nivå som är jämförbar med det stöd som unionen tillhandahåller, med beaktande av storleken på deras ekonomi, och för vilka kommissionen fastställt att ömsesidigt tillträde till externt bistånd i Moldavien föreligger, utom om varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder.
- (36) Ett facilitetsavtal bör ingås med Moldavien för att fastställa principerna för det finansiella samarbetet mellan unionen och Moldavien och för att specificera de nödvändiga mekanismerna för kontroll, tillsyn, övervakning, utvärdering, rapportering och revision av unionsfinansiering inom ramen för faciliteten, regler om skatter och avgifter samt åtgärder för att förebygga, upptäcka, utreda och korrigera oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter. Följaktligen bör ett låneavtal också ingås med Moldavien, med särskilda bestämmelser för förvaltning och genomförande av finansiering som tillhandahålls i form av lån. Både facilitetsavtalet och låneavtalet bör översändas till Europaparlamentet och rådet samtidigt och utan dröjsmål.
- (37) Facilitetsavtalet bör omfatta en skyldighet för Moldavien att, i överensstämmelse med unionens dataskyddsprinciper och med gällande dataskyddsregler, säkerställa insamling av och åtkomst till tillräckliga data om personer och enheter som tar emot finansiering, inbegripet information om verkligt ägande, för genomförandet av reformagendan.
- (38) Genomförandet av faciliteten bör stödjas av reformagendan, som utgör en ram för att främja inkluderande och hållbar socioekonomisk tillväxt samt är tydligt formulerad och anpassad till unionens anslutningskrav och de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen. Reformagendan kommer att fungera som en övergripande ram för att uppnå målen för faciliteten. Reformagendan bör utarbetas i nära samråd med Moldaviens parlament och med berörda parter, däribland arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, och deras åsikter bör återspeglas. Moldavien bör när så är lämpligt, och i enlighet med sitt nationella regelverk, sträva efter att säkerställa involvering av och samråd med lokala myndigheter. Utbetalningen av unionsstöd bör villkoras av att betalningsvillkoren uppfylls och av mätbara framsteg i genomförandet av de reformer som anges i den reformagenda som bedömts och formellt godkänts av kommissionen. Frigörandet av medel bör struktureras i enlighet med detta och återspegla facilitetens mål.
- (39) Reformagendan bör omfatta riktade reformåtgärder och prioriterade investeringsområden, tillsammans med betalningsvillkor i form av mätbara kvalitativa eller kvantitativa steg som visar på tillfredsställande framsteg eller slutförande av dessa åtgärder, samt en vägledande tidsplan för genomförandet av åtgärderna. Reformagendan bör också innehålla en vägledande förteckning över planerade investeringsprojekt som är avsedda att genomföras inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer. Dessa steg bör planeras så att de genomförs den 31 december 2027, även om genomförandet av de åtgärder som dessa steg avser får sträcka sig längre än till 2027, dock som längst till den 31 december 2028. Reformagendan bör innehålla en redogörelse för Moldaviens system för att effektivt förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, korruption, inbegripet korruption på hög nivå, bedrägeri

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2024/2509 av den 23 september 2024 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

och intressekonflikter vid användningen av medel som tillhandahålls inom ramen för faciliteten, samt för arrangemangen för att undvika dubbelfinansiering från faciliteten och andra unionsprogram eller givare.

- (40) Reformagendan bör innehålla en förklaring av hur åtgärderna förväntas bidra till klimat- och miljömålen och principen om att *inte orsaka betydande skada* samt till den digitala omställningen.
- (41) Åtgärder inom ramen för reformagendan bör bidra till att effektivisera ett system för förvaltning och kontroll av de offentliga finanserna och ett ändamålsenligt system för kontroll av statligt stöd, samt till att förebygga penningtvätt, skatteflykt, skatteundandragande, bedrägerier och organiserad brottslighet, i syfte att säkerställa rättvisa villkor för alla företag. Reformagendan bör innehålla en beskrivning av sådana system samt specifika steg med anknytning till förhandlingskapitel 32 för att hjälpa Moldavien att anpassa sina revisions- och kontrollkrav till unionens standarder. Om en begäran om frigörande av medel omfattar ett steg som rör förhandlingskapitel 32, och som avses i artikel 19.2, bör kommissionen inte anta ett beslut om att tillåta frigörande av medel om den inte bedömer detta steg positivt.
- (42) Reformagendan bör också innehålla indikatorer för bedömning av framstegen i fråga om att uppnå facilitetens allmänna och specifika mål som anges i denna förordning. Dessa indikatorer bör baseras på internationellt överenskomna indikatorer. Indikatorerna bör också i möjligaste mån överensstämma med de centrala resultatindikatorer som ingår i kommissionens genomförandebeslut om godkännande av reformagendorna för västra Balkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1449 ⁽⁶⁾ och i resultatmätningens ramen för EFHU+. Indikatorerna bör vara relevanta, accepterade, trovärdiga, enkla och robusta.
- (43) Kommissionen bör bedöma reformagendan utifrån den förteckning över kriterier som fastställs i denna förordning. För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionens tilldelas genomförandebefogenheter för att godkänna reformagendan. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽⁷⁾. Kommissionen bör ta vederbörlig hänsyn till rådets beslut 2010/427/EU ⁽⁸⁾ och den europeiska utrikestjänstens roll när så är lämpligt.
- (44) Arbetsprogrammet i den mening som avses i artikel 110.2 i budgetförordningen och som antagits i enlighet med relevanta bestämmelser i förordning (EU) 2021/947, bör omfatta de belopp som finansieras från det anslag som tilldelats det geografiska programmet Grannskapet enligt artikel 6.2 a i förordning (EU) 2021/947.
- (45) Med tanke på behovet av flexibilitet i genomförandet av faciliteten bör det vara möjligt för Moldavien att lämna en motiverad begäran till kommissionen om att ändra genomförandebeslutet, om reformagendan, inklusive relevanta betalningsvillkor, inte längre kan uppnås, varken helt eller delvis, på grund av objektiva omständigheter. Moldavien bör kunna lämna in en motiverad begäran om ändring av reformagendan, bland annat genom att föreslå tillägg i förekommande fall. Kommissionen bör kunna ändra genomförandebeslutet.
- (46) Ekonomiskt stöd till reformagendan bör vara möjligt i form av lån. Mot bakgrund av Moldaviens finansieringsbehov är det lämpligt att organisera det ekonomiska stödet inom ramen för den diversifierade finansieringsstrategi som föreskrivs i artikel 224 i budgetförordningen och som däri inrättats som enda finansieringsmetod, vilket förväntas öka likviditeten i unionens obligationer och göra unionens emissioner mer attraktiva och kostnadseffektiva.
- (47) Det är lämpligt att Moldavien beviljas lån till mycket förmånliga villkor, med en längsta löptid på 40 år, och att återbetalningen av kapitalbeloppet inte inleds före 2034.
- (48) Med tanke på att de finansiella riskerna i samband med stödet till Moldavien i form av lån inom ramen för faciliteten är jämförbara med de finansiella risker som är förknippade med lånetransaktioner enligt förordning (EU) 2021/947, bör avsättningarna för den finansiella skulden från lån enligt den här förordningen uppgå till 9 % i enlighet med artikel 214 i budgetförordningen. Finansieringen av avsättningarna bör komma från det anslag som tilldelats det geografiska programmet Grannskapet i enlighet med artikel 6.2 a i förordning (EU) 2021/947.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1449 av den 14 maj 2024 om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan (EUT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj>).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

⁽⁸⁾ Rådets beslut 2010/427/EU av den 26 juli 2010 om hur den europeiska avdelningen för yttre åtgärder ska organiseras och arbeta (EUT L 201, 3.8.2010, s. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

- (49) Avsättningsnivån för den finansiella skulden från lån enligt den här förordningen bör fastställas till 9 % och bör ses över minst vart tredje år från och med den dag då den här förordningen träder i kraft. Kommissionen ges befogenhet att anta en delegerad akt som fastställts i enlighet med artikel 31.5 fjärde stycket i förordning (EU) 2021/947.
- (50) För att säkerställa att Moldavien förfogar över startfinansiering för genomförandet av de första reformerna, bör Moldavien ha tillgång till upp till 18 % av det totala belopp som tillhandahålls inom ramen för faciliteten, efter avdrag för kompletterande stöd, inklusive stöd till civilsamhällesorganisationer och tekniskt bistånd, samt avsättningar för lån, i form av förfinansiering, under förutsättning att finansiering finns tillgänglig och att förutsättningarna för stödet inom ramen för faciliteten är uppfyllda.
- (51) Det är viktigt att garantera både flexibilitet och planeringsmöjligheter när unionsstöd ges till Moldavien. Moldavien bör var sjätte månad lämna in en vederbörligen motiverad begäran om frigörande av medel senast två månader efter den tidsplan för det planerade genomförandet av åtgärderna som fastställs i kommissionens genomförandebeslut om godkännande av reformagendan. För detta ändamål bör medel inom ramen för faciliteten frigöras enligt en fast halvårsplan, förutsatt att finansiering finns tillgänglig, på grundval av en begäran om frigörande av medel som lämnats in av Moldavien och efter det att kommissionen har kontrollerat att både de allmänna villkoren för makrofinansiell stabilitet, sund offentlig ekonomisk förvaltning, transparens och tillsyn av budgeten och de relevanta betalningsvillkoren är uppfyllda. Om ett betalningsvillkor inte uppfylls i enlighet med den vägledande tidsplan som anges i genomförandebeslutet om godkännande av reformagendan kan kommissionen helt eller delvis hålla inne utbetalningen av de medel som motsvarar detta villkor, i enlighet med en delbetalningsmetod. Frigörandet av motsvarande medel som hållits inne kan ske under nästa period för frigörande av medel och upp till tolv månader efter den ursprungliga tidsfrist som anges i den preliminära tidsplanen, förutsatt att betalningsvillkoren är uppfyllda. Under det första genomförandeåret bör denna tidsfrist förlängas till 24 månader från den ursprungliga negativa bedömningen.
- (52) Genom undantag från artikel 116.2 och 116.5 i budgetförordningen är det lämpligt att fastställa betalningsfristen för bidrag till statsbudgetar från och med den dag då beslutet om att godkänna utbetalningen till Moldavien meddelas och att fastställa att det är uteslutet att kommissionen betalar dröjsmålsränta till Moldavien.
- (53) Kommissionen bör på begäran av Europaparlamentet inom ramen för förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet tillhandahålla detaljerad information om genomförandet av unionens budget inom ramen för faciliteten, särskilt när det gäller genomförda revisioner, inbegripet identifierade svagheter och vidtagna korrigerande åtgärder, och när det gäller projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, i tillämpliga fall inklusive beloppet för Moldaviens medfinansiering samt andra källor till bidrag, även från andra av unionens finansieringsinstrument.
- (54) Inom ramen för unionens restriktiva åtgärder, som antas på grundval av artikel 29 i EU-fördraget och artikel 215 i EUF-fördraget, bör inga medel eller ekonomiska resurser göras tillgängliga, direkt eller indirekt, till eller till förmån för juridiska personer, enheter eller organ som är uppförda på förteckningen. Sådana på en förteckning uppförda enheter, och enheter som ägs eller kontrolleras av dem, bör därför inte få stöd genom faciliteten.
- (55) För att främja transparens och ansvarsskyldighet bör Moldavien offentliggöra uppgifter om slutmottagare som erhåller finansiering på mer än sammanlagt 50 000 EUR under genomförandet av reformer och investeringar inom ramen för faciliteten.
- (56) I enlighet med budgetförordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013⁽⁹⁾ och rådets förordningar (EG, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁰⁾, (Euratom, EG) nr 2185/96⁽¹¹⁾ och (EU) 2017/1939⁽¹²⁾ ska unionens ekonomiska intressen skyddas genom proportionerliga åtgärder, inbegripet åtgärder som rör förebyggande, upptäckt, korrigerande och utredning av oriktigheter, bedrägeri, korruption, intressekonflikter, dubbelfinansiering samt återvinning av förlorade, felaktigt utbetalda eller felaktigt använda medel.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁽¹⁰⁾ Rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁽¹¹⁾ Rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på platsen som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter (EGT L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁽¹²⁾ Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

- (57) I enlighet med förordningarna (Euratom, EG) nr 2185/96 och (EU, Euratom) nr 883/2013 bör Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) ha möjlighet att genomföra administrativa undersökningar, inklusive kontroller och inspektioner på plats, för att fastställa om det har förekommit bedrägeri, korruption eller annan olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen.
- (58) I enlighet med artikel 129 i budgetförordningen bör nödvändiga rättigheter och nödvändig tillgång beviljas kommissionen, Olaf, revisionsrätten och i förekommande fall även Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo), inbegripet av tredje parter som är involverade i förvaltningen av medel från unionen.
- (59) Kommissionen bör säkerställa att unionens ekonomiska intressen effektivt skyddas inom ramen för faciliteten. Med tanke på att det ekonomiska stödet till Moldavien under lång tid har varit väl dokumenterat, även under indirekt förvaltning, och med beaktande av landets gradvisa anpassning till unionens normer och praxis för intern kontroll bör kommissionen samtidigt i stor utsträckning förlita sig på Moldaviens nationella system för intern kontroll och förebyggande av bedrägerier. I synnerhet bör kommissionen och Olaf samt, i tillämpliga fall, Eppo utan dröjsmål informeras om alla misstänkta fall av oriktigheter, bedrägeri, korruption och intressekonflikter som påverkar förvaltningen av medel inom ramen för faciliteten.
- (60) Moldavien bör utan dröjsmål till kommissionen rapportera oriktigheter, inbegripet bedrägerier, som har blivit föremål för ett första administrativt eller rättsligt konstaterande, och hålla den underrättad om hur de administrativa och rättsliga förfarandena fortskrider. Med tanke på målet om en anpassning till god praxis i medlemsstaterna bör rapporteringen ske elektroniskt med hjälp av det system för hantering av oriktigheter som inrättats av kommissionen.
- (61) Moldavien bör inrätta ett övervakningssystem som ligger till grund för en halvårsrapport om uppfyllandet av reformagendans betalningsvillkor som åtföljer den halvårsvisa begäran om frigörande av medel. Moldavien bör samla in och ge tillgång till uppgifter och information som möjliggör förebyggande, upptäckt och korrigering av oriktigheter, bedrägeri, korruption och intressekonflikter i samband med åtgärder som stöds av faciliteten.
- (62) Kommissionen bör säkerställa att tydliga övervakningsmekanismer och oberoende utvärderingsmekanismer införs för att sörja för en ändamålsenlig ansvarsskyldighet och transparens vid genomförandet av unionens budget samt en ändamålsenlig bedömning av framstegen med att uppnå målen i denna förordning.
- (63) Kommissionen bör lämna en årlig rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen med att uppnå målen i denna förordning.
- (64) Kommissionen bör genomföra en utvärdering av faciliteten när inrättandet har slutförts.
- (65) Moldavien bör stödja fria, oberoende och pluralistiska medier som stärker och främjar förståelsen av unionens värden och de fördelar och skyldigheter som ett potentiellt medlemskap i unionen innebär, samtidigt som landet vidtar beslutsamma åtgärder för att bekämpa utländsk informationsmanipulering och inblandning. Moldavien bör också säkerställa proaktiv, tydlig och konsekvent offentlig kommunikation, bland annat om unionens stöd. Mottagarna av unionsfinansiering bör aktivt framhålla unionsfinansieringens ursprung och säkerställa dess synlighet, i enlighet med handboken om kommunikation och synliggörande av EU:s yttre åtgärder.
- (66) Genomförandet av faciliteten bör också åtföljas av förstärkt strategisk kommunikation och offentlig diplomati för att främja unionens värden och belysa mervärdet med unionens stöd och hur faciliteten gagnar Moldaviens medborgare.
- (67) Eftersom målen för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen enligt nämnda artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (68) För att finansiering till Moldavien ska tillhandahållas i tid, och utan ytterligare dröjsmål, bör denna förordning träda i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

1. Genom denna förordning inrättas faciliteten för reformer och tillväxt för Republiken Moldavien (Moldavien) för perioden 2025–2027 (*faciliteten*).
2. Faciliteten ska ge stöd till Moldavien för genomförande av unionsrelaterade reformer, särskilt inkluderande och hållbara socioekonomiska reformer och reformer som avser de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, vilka ska vara anpassade till unionens värden, samt investeringar för att genomföra Moldaviens reformagenda.
3. Förordning (EU) 2021/947 ska tillämpas på genomförandet av faciliteten, om inte annat anges i den här förordningen.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *facilitetsavtal*: ett avtal som ingås mellan kommissionen och Moldavien och som fastställer principerna för det ekonomiska samarbetet mellan Moldavien och kommissionen enligt denna förordning; detta arrangemang utgör en finansieringsöverenskommelse i den mening som avses i artikel 114.2 i budgetförordningen.
2. *ram för utvidgningspolitik*: den övergripande politiska ramen för genomförandet av denna förordning enligt Europeiska rådets och rådets definition; den inbegriper den reviderade utvidgningsmetoden, avtal som etablerar en juridiskt bindande relation med Moldavien, de förhandlingsramar som styr anslutningsförhandlingarna med kandidatländer, i förekommande fall, samt Europaparlamentets resolutioner, relevanta meddelanden från kommissionen, inbegripet och i tillämpliga fall, om rättsstatsprincipen, och gemensamma meddelanden från kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik.
3. *låneavtal*: det avtal som ingås mellan kommissionen och Moldavien och som fastställer villkoren för stöd i form av lån inom ramen för faciliteten.
4. *reformagenda*: en omfattande, sammanhängande och prioriterad uppsättning riktade reformer och prioriterade investeringsområden i Moldavien, inklusive betalningsvillkor som är knutna till tillfredsställande framsteg eller slutförande av relaterade åtgärder, och en vägledande tidsplan för deras genomförande.
5. *åtgärder*: reformer och investeringar enligt reformagendan i kapitel III.
6. *betalningsvillkor*: villkor för frigörande av medel i form av observerbara och mätbara kvalitativa eller kvantitativa steg som ska genomföras av Moldavien, enligt vad som anges i kapitel III i reformagendan.
7. *blandfinansieringsinsats*: en insats som stöds genom unionens budget och i vilken icke-återbetalningspliktiga former av stöd från unionens budget kombineras med återbetalningspliktiga former av stöd från institut för utvecklingsfinansiering eller andra offentliga finansinstitut, inbegripet exportkreditinstitut, eller från kommersiella finansinstitut och investerare.
8. *slutmottagare*: en person eller enhet som mottar finansiering inom ramen för faciliteten; för den del av finansieringen som görs tillgänglig som ekonomiskt stöd kommer slutmottagaren att vara Moldaviens statskassa, för den del av finansieringen som görs tillgänglig genom investeringsplattformen för grannskapsländer kommer slutmottagaren att vara den entreprenör eller underleverantör som genomför investeringsprojektet.

9. *inte orsaka betydande skada*: inte stödja eller bedriva ekonomisk verksamhet som medför betydande skada för något miljömål, i den mening som avses i artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 ⁽¹³⁾, i förekommande fall.
10. *investeringsplattformen för grannskapsländer*: en av de regionala investeringsplattformar som avses i artikel 32 i förordning (EU) 2021/947.

Artikel 3

Facilitetens mål

1. Facilitetens allmänna mål ska vara att
 - a) stödja utvidgningsprocessen genom att påskynda anpassningen till unionens värden, lagar, regler, standarder, politik och praxis (*unionens regelverk*) genom att anta och genomföra reformer med sikte på framtida unionsmedlemskap,
 - b) stödja Moldaviens gradvisa integrering i unionens inre marknad,
 - c) påskynda den socioekonomiska konvergensen mellan Moldaviens ekonomi och unionen,
 - d) främja goda grannförbindelser med unionens medlemsstater och utvidgningspartner samt personkontakter.
2. De specifika målen för faciliteten ska vara att
 - a) ytterligare stärka de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, inbegripet rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna, de demokratiska institutionernas funktion, inbegripet avpolarisering, offentlig förvaltning samt uppfylla de ekonomiska kriterierna; detta inbegriper att främja ett oberoende rättsväsende, stärka säkerheten och stabiliteten, stärka kampen mot bedrägerier och alla former av korruption, inbegripet korruption på hög nivå, oligarkiskt inflytande och nepotism, organiserad brottslighet, gränsöverskridande brottslighet och penningtvätt samt finansiering av terrorism, skatteundandragande, skattebedrägeri och skatteflykt, förbättra efterlevnaden av internationell rätt, stärka mediernas frihet och oberoende och den akademiska friheten, bekämpa hatpropaganda, skapa en gynnsam miljö för det civila samhället och främja social dialog, främja jämställdhet, jämställdhetsintegrering och kvinnors och flickors egenmakt, främja barns rättigheter, icke-diskriminering och tolerans, säkerställa och stärka respekten för rättigheterna för flyktingar och personer som tillhör minoriteter, inbegripet nationella minoriteter och romer, samt rättigheter för hbtqi-personer,
 - b) gå i riktning mot en fullständig anpassning från Moldaviens sida till unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet unionens restriktiva åtgärder,
 - c) bidra till att mildra de utmaningar som Rysslands anfallskrig mot Ukraina och försök att destabilisera Moldavien utgör, bekämpa desinformation, hybridhot och utländsk informationsmanipulering och inblandning, särskilt från Rysslands sida, mot Moldaviens suveränitet, demokratiska processer och institutioner samt mot unionen och dess värden,
 - d) gå i riktning mot en harmonisering av viseringspolitiken med unionen,
 - e) stärka den offentliga förvaltningens effektivitet, bygga upp kapacitet och investera i administrativ personal i Moldavien, garantera tillgång till information, offentlig granskning och det civila samhällets deltagande i beslutsprocesser, stödja transparens, ansvarsskyldighet, strukturreformer och god förvaltning på alla nivåer, även när det gäller befogenheter att övervaka och utreda fördelningen av och tillgången till offentliga medel samt på områdena förvaltning av offentliga finanser, offentlig upphandling och kontroll av statligt stöd, stödja initiativ och organ som arbetar med att stödja och verkställa internationell rättvisa i Moldavien,

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198, 22.6.2020, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

- f) påskynda Moldaviens omställning till en hållbar, klimatneutral och inkluderande ekonomi som kan stå emot konkurrenstrycket på unionens inre marknad och till ett stabilt investeringsklimat samt minska landets strategiska beroende genom att diversifiera energikällor, inbegripet genom att förbättra sammanlänkningarna med medlemsstater och utvidgningspartner, för att uppnå energitrygghet och energioberoende,
- g) främja Moldaviens ekonomiska integration med unionens inre marknad, särskilt genom ökade handels- och investeringsflöden och resilienta värdekedjor,
- h) stödja förstärkt integration med unionens inre marknad genom förbättrad och hållbar konnektivitet i linje med transeuropeiska nät för att stärka goda grannförbindelser, och direkta personkontakter,
- i) påskynda en inkluderande och hållbar grön omställning till klimatneutralitet senast 2050, i enlighet med Parisavtalet och den europeiska gröna given, som omfattar alla ekonomiska sektorer, särskilt jordbruks- och energisektorerna, inbegripet omställningen till en klimatneutral, klimatreliant och cirkulär ekonomi med minskade koldioxidutsläpp, samtidigt som det säkerställs att investeringarna respekterar principen om att *inte orsaka betydande skada*,
- j) främja den digitala omställningen och digital kompetens som drivkraft för hållbar utveckling och inkluderande tillväxt,
- k) främja innovation, forskning och samarbete mellan akademiska institutioner och näringslivet till stöd för den gröna och den digitala omställningen och främja lokala näringsgrenar med särskild tonvikt på lokalt baserade mikroföretag, små och medelstora företag samt uppstarts företag,
- l) främja utbildning, yrkesutbildning, omskolning och kompetensutveckling av god kvalitet på alla nivåer, med särskilt fokus på ungdomar, bland annat genom att ta itu med ungdomsarbetslöshet, förhindra kompetensflykt och stödja utsatta grupper, inklusive flyktingar, och stödja sysselsättningspolitik, inbegripet arbetstagares rättigheter, i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och bekämpa fattigdom,
- m) stödja verksamhet för att öka de moldaviska medborgarnas medvetenhet om fördelarna med unionsanslutningsprocessen, bland annat genom kommunikationskampanjer.

Artikel 4

Allmänna principer

1. Stöd från faciliteten ska förvaltas av kommissionen på ett sätt som är förenligt med de centrala principer och mål för ekonomiska reformer som fastställs i associeringsavtalet mellan EU och Moldavien och unionens utvidgningspolitik.
2. Samarbetet inom ramen för faciliteten ska vara behovsbaserat och främja principerna om utvecklingseffektivitet, nämligen Moldaviens egenansvar för utvecklingsprioriteringar, med fokus på tydlig villkorlighet och konkreta resultat, inkluderande partnerskap med arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, samt transparens och ömsesidig ansvarighet. Detta samarbete ska grunda sig på en ändamålsenlig och effektiv tilldelning och användning av resurser.
3. Tillhandahållande av makroekonomiskt stöd ska inte omfattas av faciliteten.
4. Stödet från faciliteten ska ges utöver och komplettera det stöd som tillhandahålls inom ramen för andra unionsprogram och unionsinstrument. Verksamhet som är berättigad till finansiering enligt denna förordning kan få stöd från andra unionsprogram och unionsinstrument, under förutsättning att sådant stöd inte täcker samma kostnad och att lämplig tillsyn och budgetkontroll garanteras. Kommissionen ska säkerställa komplementaritet och synergier mellan faciliteten och andra unionsprogram, i syfte att undvika överlappande stöd och dubbelfinansiering.
5. För att främja komplementaritet, samstämmighet och effektivitet i sina åtgärder och initiativ ska kommissionen och medlemsstaterna samarbeta och sträva efter att undvika överlappande stöd och säkerställa synergier mellan stöd enligt denna förordning och andra former av stöd, inbegripet integrerade finansiella stödpaket bestående av både export- och utvecklingsfinansiering, som tillhandahålls av unionen, medlemsstaterna, tredjeländer, multilaterala och regionala organisationer och enheter, t.ex. internationella organisationer och relevanta internationella finansinstitut, organ samt givare utanför unionen, i överensstämmelse med de fastställda principerna för förstärkt operativ samordning på området

externt bistånd, inbegripet genom förstärkt samordning med medlemsstaterna på lokal nivå. Sådan samordning på lokal nivå ska inbegripa regelbundna och lägliga samråd och täta informationsutbyten under hela genomförandet av faciliteten.

6. Verksamhet inom ramen för faciliteten ska integrera och främja demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet, gradvis anpassas till unionens sociala, klimatrelaterade och miljömässiga normer, integrera begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och, i förekommande fall, katastrofriskreducering, miljöskydd, bevarande av biologisk mångfald, inbegripet, när så är lämpligt, genom miljökonsekvensbedömningar, och stödja framsteg för att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling, främja integrerade åtgärder som kan skapa sidovinster och uppfylla flera olika mål på ett sammanhängande sätt. Sådan verksamhet ska undvika strandade tillgångar och ska vägledas av principerna om att *inte orsaka betydande skada* och om att *ingen får lämnas utanför* samt av det upplägg med inarbetning av hållbarhet som ligger till grund för den europeiska gröna given. Minst 37 % av det icke återbetalningspliktiga stödet, inklusive avsättningar, som gått till investeringsprojekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer ska avsättas för klimatmål.

7. Moldavien och kommissionen ska säkerställa att jämställdhet mellan kvinnor och män, jämställdhetsintegrering och integrering av ett jämställdhetsperspektiv beaktas och främjas under utarbetandet av reformagendan och genomförandet av faciliteten. Moldavien och kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder för att förhindra all diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Kommissionen ska rapportera om dessa åtgärder inom ramen för sin regelbundna rapportering enligt handlingsplanerna för jämställdhet.

8. Faciliteten får inte stödja verksamheter eller åtgärder som är oförenliga med Moldaviens nationella energi- och klimatplan, dess nationellt fastställda bidrag enligt Parisavtalet eller dess ambition att uppnå klimatneutralitet senast 2050, eller verksamheter eller åtgärder som främjar investeringar i fossila bränslen eller som har betydande negativa effekter på miljön eller klimatet eller den biologiska mångfalden, såvida inte sådana verksamheter eller åtgärder är absolut nödvändiga för att uppnå målen för faciliteten, i synnerhet artikel 3.2 c, samtidigt som möjliga övergångsordningar beaktas och en energistrategi genomförs på medellång till lång sikt för att säkerställa energitrygghet. Dessa övergångsordningar ska vid behov åtföljas av lämpliga åtgärder för att undvika, förebygga eller minska och om möjligt kompensera för dessa negativa effekter.

9. I överensstämmelse med principen om inkluderande partnerskap ska kommissionen, när så är lämpligt, sträva efter att säkerställa demokratisk kontroll i form av samråd genom att Moldaviens regering samråder med Moldaviens parlament och lokala myndigheter, i enlighet med Moldaviens nationella regelverk, och med berörda parter, , däribland arbetsmarknadens parter och det civila samhället, inbegripet utsatta grupper, flyktingar och alla minoriteter och gemenskaper, i förekommande fall, så att de kan delta vid utformning och genomförande av verksamhet som är berättigad till finansiering inom ramen för faciliteten och i de därmed relaterade övervaknings-, gransknings- och utvärderingsprocesserna, beroende på vad som är relevant. Detta samråd ska ha som mål att återspegla mångfalden i Moldavien. Dessutom ska kommissionen säkerställa att det civila samhället i Moldavien, inbegripet icke-statliga organisationer, direkt kan rapportera eventuella oriktigheter när det gäller finansiering eller slutmottagare till kommissionen via lämpliga permanenta kanaler.

10. Kommissionen ska i nära samarbete med medlemsstaterna och Moldavien säkerställa genomförandet av unionens åtaganden om ökad transparens och ansvarsskyldighet vid tillhandahållande av stöd, inbegripet genom att främja genomförandet och förstärkningen av interna kontrollsystem och strategier för bedrägeribekämpning. Kommissionen ska göra information om stödets omfattning och tilldelning offentligt tillgänglig via den resultattavla för faciliteten som avses i artikel 24. Moldavien ska offentliggöra aktuella uppgifter om slutmottagare som mottar unionsmedel för genomförandet av reformer och investeringar inom ramen för faciliteten, i enlighet med artikel 20.

Artikel 5

Förutsättningar för unionsstöd

1. Förutsättningar för stöd inom ramen för faciliteten ska vara att Moldavien upprätthåller och respekterar effektiva demokratiska mekanismer, däribland ett parlamentariskt flerpartisystem, fria och rättvisa val, fria, oberoende och pluralistiska medier samt rättsväsendets oberoende och rättsstatsprincipen, och garanterar respekt för alla skyldigheter avseende mänskliga rättigheter, inbegripet rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

2. Kommissionen ska övervaka att de förutsättningar som anges i punkt 1 uppfylls innan medel, inbegripet förfinansiering, frigörs för Moldavien inom ramen för faciliteten och under hela den period under vilken stöd tillhandahålls inom faciliteten, med vederbörlig hänsyn till ramen för utvidgningspolitiken. Kommissionen ska också beakta relevanta rekommendationer från internationella organ, såsom Europarådet och dess Venedigkommission, eller kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), i övervakningsprocessen.

3. Om kommissionen konstaterar att vissa av de förutsättningar som fastställs i punkt 1 inte är uppfyllda, ska kommissionen anta ett beslut om detta, och i synnerhet om att de medel som avses i artikel 19 inte ska frigöras, oberoende av om de betalningsvillkor som avses i artikel 10 är uppfyllda. Kommissionen ska informera Europaparlamentet och rådet om sitt beslut.

KAPITEL II

FINANSIERING OCH GENOMFÖRANDE

Artikel 6

Genomförande

1. Faciliteten ska stödjas med medel från instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen på 520 miljoner EUR i form av icke återbetalningspliktigt stöd och högst 1 500 miljoner EUR i lån. Dessa lånebelopp ska inte utgöra en del av beloppet för garantin för yttre åtgärder i den mening som avses i artikel 31.4 i förordning (EU) 2021/947.

2. Det icke återbetalningspliktiga ekonomiska stödet ska för perioden 1 januari 2025–31 december 2027 finansieras från det anslag som tilldelats det geografiska programmet Grannskapet enligt artikel 6.2 a i förordning (EU) 2021/947. Det ska täcka avsättningar för lån på 135 miljoner EUR, stöd från unionen till projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, såsom avses i artikel 18.2, och kompletterande stöd, inbegripet stöd till civilsamhällsorganisationer och tekniskt bistånd. Denna finansiering ska genomföras i enlighet med förordning (EU) 2021/947.

Beslut om frigörande av medel som avses i artikel 19.3 för stöd i form av lån ska antas under perioden 1 januari 2025–30 juni 2029.

3. Frigörande av unionens bistånd ska förvaltas av kommissionen på ett sätt som är förenligt med de centrala principer och mål för reformer som anges i reformagendan. Alla medel, med undantag för det kompletterande stöd som avses i punkt 2, och de medel som avses i punkt 5, ska tillhandahållas i delbetalningar två gånger per år under förutsättning att de nödvändiga reformerna slutförts inom de angivna tidsplaner som överenskommits i reformagendan och som överenskommits i kommissionens genomförandebeslut.

4. Minst 25 % av det lån som frigörs för Moldavien ska göras tillgängliga av Moldavien för investeringsprojekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, som är en av de regionala investeringsplattformar som avses i artikel 32 i förordning (EU) 2021/947. I facilitetsavtalet ska denna skyldighet samt detaljerade regler och principer för genomförandet anges. Om denna skyldighet inte uppfylls, avbryts ytterligare insatser inom ramen för faciliteten och beloppen återkrävs från Moldavien, såsom anges i artikel 19 i den här förordningen.

5. Det kompletterande stödet ska motsvara minst 20 % av det totala icke återbetalningspliktiga ekonomiska stöd som avses i punkt 2.

6. Ett belopp på högst 1 % av det icke återbetalningspliktiga stöd som avses i punkt 2 får användas för tekniskt och administrativt bistånd för genomförandet av faciliteten, t.ex. förberedande åtgärder och övervaknings-, kontroll-, revisions- och utvärderingsverksamhet som krävs för att förvalta faciliteten och uppnå dess mål, i synnerhet studier, expertmöten, samråd med Moldaviens myndigheter, konferenser, samråd med lokala myndigheter, i enlighet med Moldaviens nationella regelverk, och med berörda parter, däribland arbetsmarknadens parter och civilsamhällsorganisationer, informations- och kommunikationsverksamhet, inbegripet inkluderande utåtriktade insatser samt kommunikation om unionens politiska prioriteringar, i den mån de har anknytning till facilitetens mål, utgifter för it-nätverk som fokuserar på informations-behandling och informationsutbyte, gemensamma it-verktyg samt alla andra utgifter för förvaltningen och samordningen av faciliteten vid huvudkontoren och vid unionens delegation. Utgifterna får också täcka kostnader för verksamhet som stöder transparens och för annan verksamhet, t.ex. kvalitetskontroll och övervakning av projekt eller program på fältet samt kostnader för inbördes rådgivning och experter för bedömning och genomförande av reformer och investeringar.

7. För att maximera det internationella stödet får givare bidra till genomförandet av faciliteten genom externa inkomster avsatta för särskilda ändamål i den mening som avses i artikel 21.2 i budgetförordningen.

Artikel 7

Regler för personers och enheters stödberättigande, varors och materiels ursprung samt begränsningar inom ramen för faciliteten

1. Genom undantag från artikel 28 i förordning (EU) 2021/947 ska deltagande i upphandlingsförfaranden och i förfaranden för tilldelning av bidrag för verksamhet som finansieras inom ramen för faciliteten vara öppet för internationella och regionala organisationer och för alla fysiska personer som är medborgare i, eller juridiska personer som är faktiskt etablerade i

- a) medlemsstater, Moldavien, kandidatländer och avtalsslutande parter i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- b) länder som ger stöd till Moldavien på en nivå som är jämförbar med det stöd som unionen tillhandahåller, med beaktande av storleken på deras ekonomi, och för vilka kommissionen fastställt att ömsesidigt tillträde till externt bistånd i Moldavien föreligger.

2. Det ömsesidiga tillträde som avses i punkt 1 b får beviljas för en begränsad period av minst ett år när ett land ger enheter från unionen och från länder som är stödberättigade inom ramen för faciliteten rätt att delta på lika villkor.

Kommissionen ska besluta om ömsesidigt tillträde efter samråd med Moldavien.

3. Alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för faciliteten ska ha sitt ursprung i något av de länder som avses i punkt 1 a och b, såvida inte varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder. Dessutom ska de regler om begränsningar som fastställs i punkt 6 gälla.

4. Reglerna för stödberättigande i denna artikel ska inte gälla för eller skapa nationalitetsbegränsningar för fysiska personer som är anställda hos eller på annat sätt rättsligt står under avtal med en entreprenör eller i tillämpliga fall en underleverantör som kan komma i fråga för finansiering, utom när nationalitetsbegränsningarna grundar sig på reglerna i punkt 6.

5. För verksamhet som samfinansieras av en enhet eller genomförs genom direkt förvaltning eller indirekt förvaltning med enheter som avses i artikel 62.1 första stycket c i budgetförordningen ska de regler som är tillämpliga på dessa enheter också tillämpas utöver de regler som fastställs enligt den här artikeln, inbegripet, i tillämpliga fall, de begränsningar som föreskrivs i punkt 6 i den här artikeln och som vederbörligen återspeglas i de finansieringsöverenskommelser och avtalshandlingar som undertecknats med dessa enheter.

6. Reglerna för stödberättigande och reglerna om ursprunget för varor och materiel i punkterna 1 och 3 samt reglerna om fysiska personers nationalitet i punkt 4 får begränsas med avseende på nationalitet, geografiskt läge eller karaktär hos de juridiska enheter som deltar i tilldelningsförfaranden liksom med avseende på det geografiska ursprunget för varor och materiel där

- a) sådana begränsningar krävs på grund av den specifika karaktären hos eller målen för verksamheten eller det specifika tilldelningsförfarandet eller där dessa begränsningar är nödvändiga för ett effektivt genomförande av verksamheten,
- b) verksamheten eller specifika tilldelningsförfaranden inverkar på säkerhet eller allmän ordning, särskilt när det gäller unionens, medlemsstaternas eller Moldaviens strategiska tillgångar och intressen, inbegripet säkerheten, resiliensen och skyddet av integriteten i fråga om digital infrastruktur, inbegripet 5G-nätinfrastruktur, kommunikations- och informationssystem samt tillhörande leveranskedjor.

7. Anbudsgivare och kandidater från länder som inte är stödberättigade får godtas som stödberättigade i brådskande fall eller om tjänster saknas på marknaderna i de berörda länderna eller territorierna, eller i andra vederbörligen motiverade fall där tillämpningen av reglerna för stödberättigande skulle göra det omöjligt eller orimligt svårt att genomföra en verksamhet.

8. Inom ramen för unionens restriktiva åtgärder, som antas på grundval av artikel 29 i EU-fördraget och artikel 215 i EUF-fördraget, får inga medel eller ekonomiska resurser göras tillgängliga, direkt eller indirekt, till eller till förmån för juridiska personer, enheter eller organ som omfattas av unionens restriktiva åtgärder. Sådana personer och enheter, och enheter som ägs eller kontrolleras av dem, ska varken direkt eller indirekt stödjas av faciliteten, inbegripet som indirekta ägare, underleverantörer i leveranskedjan eller slutliga stödmottagare.

Artikel 8

Facilitetsavtal

1. Kommissionen ska med Moldavien ingå ett facilitetsavtal för genomförandet av faciliteten som fastställer skyldigheter och betalningsvillkor för utbetalning av finansiering.
2. Facilitetsavtalet ska kompletteras med ett låneavtal i enlighet med artikel 15 med särskilda bestämmelser för förvaltning och genomförande av finansiering i form av lån. Facilitetsavtalet, inbegripet all tillhörande dokumentation, ska göras tillgängligt för Europaparlamentet och rådet samtidigt och utan dröjsmål.
3. Finansiering ska beviljas Moldavien först efter det att facilitetsavtalet och låneavtalet har trätt i kraft.
4. Facilitetsavtalet och det låneavtal som ingås med Moldavien ska säkerställa att de skyldigheter som anges i artikel 129 i budgetförordningen uppfylls.
5. Facilitetsavtalet ska innehålla nödvändiga närmare bestämmelser om följande:
 - a) Moldaviens åtagande att göra betydande framsteg i riktning mot en robust rättslig ram för att bekämpa bedrägerier och inrätta effektivare och mer ändamålsenliga kontrollsystem, inbegripet lämpliga mekanismer för att skydda visselblåsare och lämpliga mekanismer och åtgärder för att effektivt förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter samt att stärka kampen mot penningtvätt, organiserad brottslighet, missbruk av offentliga medel, finansiering av terrorism, skatteundandragande, skattebedrägeri och skatteflykt samt annan olaglig verksamhet som riktar sig mot de medel som tillhandahålls inom ramen för faciliteten.
 - b) Regler för frigörande, innehållande och minskning av medel i enlighet med artikel 19.
 - c) Närmare bestämmelser om och skyldighet för Moldavien att tillhandahålla en del av det totala lånebeloppet för projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, i enlighet med artikel 6.4.
 - d) Verksamhet med anknytning till förvaltning, kontroll, tillsyn, övervakning, utvärdering, rapportering och revision, samt systemgranskningar, utredningar, bedrägeribekämpningsåtgärder och samarbete.
 - e) Regler för rapportering till kommissionen om huruvida och hur de betalningsvillkor som avses i artikel 10 är uppfyllda.
 - f) Regler om skatter, tullar och avgifter i enlighet med artikel 27.9 och 27.10 i förordning (EU) 2021/947.
 - g) Åtgärder för att effektivt förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter samt skyldigheten för personer eller enheter som förvaltar medel från unionen inom ramen för denna förordning att utan dröjsmål underrätta kommissionen, Olaf samt, i tillämpliga fall, Eppo om misstänkta eller faktiska fall av oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter och annan olaglig verksamhet som påverkar finansieringen inom faciliteten samt uppföljningen av dessa.
 - h) De skyldigheter som avses i artiklarna 21 och 22, däribland de exakta reglerna och en tidsram för Moldaviens insamling av uppgifter och tillgång till dessa för kommissionen, Olaf, Europeiska revisionsrätten och, i tillämpliga fall, Eppo.
 - i) Ett förfarande för att säkerställa att ansökningar om utbetalning av lånestödet håller sig inom det tillgängliga lånebeloppet, i enlighet med artikel 6.1.

- j) Kommissionens rätt att proportionellt minska det stöd som tillhandahålls inom ramen för faciliteten och att återkräva alla belopp som avses i artikel 6.1 som betalats ut för att uppnå facilitetens mål eller att begära återbetalning i förtid av lånet vid oriktigheter, bedrägeri, korruption eller intressekonflikter som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen och som inte har korrigerats av Moldavien, eller om kvalitativa eller kvantitativa steg ändras, eller vid ett allvarligt åsidosättande av en skyldighet som fastställs i facilitetsavtalet.
- k) Regler och förfaranden för Moldavien att rapportera i syfte att övervaka genomförandet av faciliteten och bedöma om de mål som anges i artikel 3 har uppnåtts.
- l) Skyldigheten för Moldavien att till kommissionen elektroniskt överföra de uppgifter som avses i artikel 20.

KAPITEL III REFORMAGENDAN

Artikel 9

Inlämning av reformagendan

1. För att få stöd enligt denna förordning ska Moldavien för kommissionen lägga fram en reformagenda för 2025–2027 som grundar sig på de centrala principer och mål för socioekonomiska och grundläggande reformer som fastställs i associeringsavtalet mellan EU och Moldavien, som överenskommit i samband med den europeiska grannskapspolitiken och inom ramen för utvidgningspolitiken.
2. Reformagendan ska innehålla en övergripande ram för uppnåendet av de allmänna och specifika mål som anges i artikel 3, med angivande av de reformer som Moldavien ska genomföra samt investeringsområden. Reformagendan ska omfatta åtgärder för att genomföra reformerna genom ett övergripande och sammanhängande paket. När det gäller de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, däribland rättsstatsprincipen, kampen mot korruption, inbegripet korruption på hög nivå, grundläggande rättigheter och yttrandefriheten, ska reformagendan återspegla bedömningarna enligt ramen för utvidgningspolitiken.
3. Reformagendan ska vara förenlig med den senaste makroekonomiska och finanspolitiska ram som lagts fram för kommissionen inom ramen för den ekonomiska och finansiella dialogen med unionen.
4. Reformagendan ska vara förenlig med och stödja de reformprioriteringar som fastställts inom ramen för Moldaviens väg mot anslutning och i andra relevanta dokument, det nationellt fastställda bidraget enligt Parisavtalet och ambitionen att uppnå klimatneutralitet senast 2050.
5. Reformagendan ska följa de allmänna principerna i artikel 4.
6. Reformagendan ska utarbetas på ett inkluderande och transparent sätt i samråd med arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer.
7. Kommissionen ska uppmana Moldavien att lägga fram sin reformagenda senast den 24 juni 2025. Kommissionen ska översända Moldaviens reformagenda till Europaparlamentet och rådet så snart den mottagits.

Artikel 10

Principer för finansiering enligt reformagendan

1. Faciliteten ska ge incitament för genomförandet av reformagendan genom att fastställa betalningsvillkor för frigörandet av medel. Dessa betalningsvillkor ska gälla för medel enligt artikel 6.1, med undantag för kompletterande stöd, inbegripet stöd till civilsamhällesorganisationer och tekniskt bistånd. Betalningsvillkoren ska utformas som mätbara kvalitativa eller kvantitativa steg. Stegen ska återspegla framstegen i fråga om särskilda socioekonomiska reformer och de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, som är kopplade till uppnåendet av facilitetens mål enligt artikel 3, i överensstämmelse med ramen för utvidgningspolitiken.

2. Uppfylldandet av de betalningsvillkor som avses i punkt 1 ska medföra att medlen helt eller delvis frigörs, beroende på i vilken utsträckning de har fullgjorts.

3. Makrofinansiell stabilitet, sund offentlig ekonomisk förvaltning, transparens och tillsyn av budgeten är allmänna villkor för betalningar som måste uppfyllas för att medel ska kunna frigöras.

Medel inom ramen för faciliteten får inte stödja verksamhet eller åtgärder som undergräver Moldaviens suveränitet och territoriella integritet.

Artikel 11

Reformagendans innehåll

1. Reformagendan ska innehålla följande inslag, vilka ska vara vederbörligen motiverade och underbyggda:
 - a) Åtgärder som utgör ett enhetligt, heltäckande och tillräckligt balanserat svar på de mål som anges i artikel 3, inbegripet strukturreformer, investeringar och åtgärder för att i förekommande fall säkerställa att de förutsättningar för stöd som avses i artikel 5 är uppfyllda.
 - b) En redogörelse för hur åtgärderna är förenliga med de allmänna principer som avses i artikel 4, samt med de krav som avses i artikel 9.
 - c) En redogörelse för hur åtgärderna förväntas stärka de grundläggande principer i utvidgningsprocessen som avses i artikel 3.2 a, inbegripet rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter och kampen mot korruption.
 - d) En vägledande förteckning över investeringsprojekt och investeringsprogram som ska diskuteras och godkännas inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, inbegripet respektive totala investeringsvolymerna och planerade tidsplaner för genomförandet.
 - e) En redogörelse för i vilken utsträckning åtgärderna förväntas bidra till klimat- och miljömålen och deras förenlighet med principen om att *inte orsaka betydande skada*.
 - f) En redogörelse för i vilken utsträckning åtgärderna förväntas bidra till digital omställning.
 - g) En redogörelse för i vilken utsträckning åtgärderna förväntas bidra till utbildning, yrkesutbildning, sysselsättning och sociala mål.
 - h) En redogörelse för i vilken utsträckning åtgärderna förväntas bidra till jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt samt främjandet av kvinnors och flickors rättigheter.
 - i) När det gäller reformer och investeringar, en vägledande tidsplan och de planerade villkoren för frigörande av medel i form av mätbara kvalitativa eller kvantitativa steg som enligt planerna ska ha genomförts senast den 31 december 2027.
 - j) En redogörelse av hur åtgärderna förväntas bidra till en gradvis och kontinuerlig anpassning till unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet unionens restriktiva åtgärder.
 - k) En redogörelse för hur åtgärderna förväntas bygga upp kapacitet och investera i administrativ personal i Moldavien.
 - l) Formerna för Moldaviens effektiva övervakning, rapportering och utvärdering av reformagendan, inklusive de föreslagna mätbara kvalitativa och kvantitativa stegen och de relevanta indikatorer som anges i punkt 2.
 - m) En förklaring av Moldaviens system för att effektivt förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, bedrägerier, korruption, inbegripet korruption på hög nivå, och intressekonflikter och för att verkställa reglerna för kontroll av statligt stöd, och förslagen till åtgärder för att ta itu med befintliga brister under de första åren av genomförandet av reformagendan.

- n) För utarbetandet och, i förekommande fall, genomförandet av reformagendan, en sammanfattning av samrådsprocessen mellan Moldaviens parlament och lokala myndigheter, i enlighet med Moldaviens nationella regelverk, och med berörda parter, däribland arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, samt en förklaring av hur deras synpunkter återspeglas i reformagendan.
- o) En kommunikations- och synlighetsplan för reformagendan för Moldaviens lokala målgrupper.
- p) All annan relevant information.

2. Reformagendan ska vara resultatbaserad och innehålla indikatorer för bedömning av framstegen mot uppnåendet av de allmänna och specifika mål som anges i artikel 3 i denna förordning. Dessa indikatorer ska, där så är lämpligt och relevant, baseras på internationellt överenskomna indikatorer och tillgängliga indikatorer avseende Moldaviens politik. Indikatorerna ska också i möjligaste mån överensstämma med de centrala resultatindikatorer som ingår i kommissionens genomförandebeslut om godkännande av reformagendorna för västra Balkan enligt förordning (EU) 2024/1449 och i resultatmätningsskamen för EFHU+.

Artikel 12

Kommissionens bedömning av reformagendan

1. Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål bedöma relevansen, omfattningen och lämpligheten hos Moldaviens reformagenda eller, i tillämpliga fall, eventuella ändringar av agendan. Vid bedömningen ska kommissionen ha ett nära samarbete med Moldavien och får lämna synpunkter, begära ytterligare information eller kräva att Moldavien ser över eller modifierar sin reformagenda.
2. När det gäller det mål som anges i artikel 11.1 j i denna förordning ska kommissionen, i enlighet med beslut 2010/427/EU, ta vederbörlig hänsyn till Europeiska utrikestjänstens roll och bidrag.
3. Vid bedömningen av reformagendan ska kommissionen beakta relevant tillgänglig analytisk information om Moldavien, däribland landets makroekonomiska situation och skuldållbarhet, den motivering och de uppgifter som Moldavien lämnat i enlighet med artikel 11, effekterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och försök att destabilisera Moldavien samt all annan relevant information, såsom den information som anges i artikel 11.
4. Vid sin bedömning ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier:
 - a) Huruvida reformagendan utgör ett relevant, heltäckande, enhetligt och tillräckligt balanserat svar på de mål som anges i artikel 3 och de inslag som avses i artikel 11.
 - b) Huruvida reformagendan och dess åtgärder överensstämmer med de allmänna principer som avses i artikel 4, samt med de krav som avses i artikel 9.
 - c) Huruvida reformagendan kan förväntas påskynda framstegen mot att överbrygga den socioekonomiska klyftan mellan Moldavien och unionen, och därigenom stärka landets ekonomiska, sociala och miljömässiga utveckling och stödja konvergensen mot unionens standarder, minska ojämlikheter och stärka den sociala sammanhållningen.
 - d) Huruvida reformagendan kan förväntas ytterligare stärka de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen såsom avses i artikel 3.2 a.
 - e) Huruvida reformagendan kan förväntas påskynda Moldaviens övergång till en hållbar, klimatneutral, klimatrezilient och inkluderande ekonomi genom att förbättra konnektiviteten, göra framsteg med den gröna och den digitala omställningen, inbegripet framsteg med den biologiska mångfalden, minska det strategiska beroendet och främja forskning och innovation, utbildning, yrkesutbildning, sysselsättning och kompetens samt den bredare arbetsmarknaden, med särskilt fokus på ungdomar.
 - f) Huruvida åtgärderna i reformagendan är förenliga med principerna om att *inte orsaka betydande skada* och *inte lämna någon utanför*.
 - g) Huruvida reformagendan på lämpligt sätt hanterar potentiella risker i överensstämmelse med förutsättningarna för stöd och betalningsvillkoren.

- h) Huruvida de betalningsvillkor som Moldavien föreslår är lämpliga och ambitiösa, förenliga med ramen för utvidgningspolitiken samt tillräckligt meningsfulla och tydliga för att, om de uppfylls, medge motsvarande frigörande av medel och huruvida de föreslagna rapporteringsindikatorerna är lämpliga och tillräckliga för att övervaka och rapportera om framstegen mot de övergripande målen.
 - i) Huruvida de arrangemang som Moldavien föreslår förväntas effektivt förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter, organiserad brottslighet och penningtvätt samt effektivt utreda och lagföra brott som påverkar medlen inom ramen för faciliteten.
 - j) Huruvida reformagendan på ett effektivt sätt återspeglar synpunkter från Moldaviens parlament och lokala myndigheter, i enlighet med Moldaviens nationella regelverk, och från berörda parter, däribland arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer.
5. För bedömningen av den reformagenda som Moldavien lämnat in får kommissionen ta hjälp av oberoende experter.

Artikel 13

Kommissionens genomförandebeslut

1. Vid en positiv bedömning i enlighet med artikel 12 ska kommissionen genom ett genomförandebeslut godkänna den reformagenda som lämnats in av Moldavien eller, i tillämpliga fall, den ändrade agenda som lämnats in i enlighet med artikel 14. Detta genomförandebeslut ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 28.2.
2. Kommissionens genomförandebeslut som avses i punkt 1 ska innehålla de reformer som ska genomföras av Moldavien, de investeringsområden som ska stödjas och de betalningsvillkor som följer av reformagendan, inklusive tidsplanen.
3. Kommissionens genomförandebeslut som avses i punkt 1 ska också innehålla följande:
- a) Det vägledande beloppet för de totala medel som är tillgängliga för Moldavien när de betalningsvillkor som avses i artikel 10.1 är uppfyllda, och de planerade delbetalningar som ska frigöras, inklusive förfinansiering, som strukturerats i enlighet med artikel 11, så snart Moldavien har uppnått ett tillfredsställande uppfyllande av de relevanta betalningsvillkoren i form av kvalitativa och kvantitativa steg som fastställts i samband med genomförandet av reformagendan.
 - b) Uppdelningen mellan lånestöd och icke återbetalningspliktigt stöd per delbetalning av finansieringen.
 - c) Den tidsfrist inom vilken villkoren för slutbetalning kopplade till reformerna måste vara uppfyllda.
 - d) Arrangemangen och tidsplanen för övervakningen, rapporteringen och genomförandet av reformagendan, däribland, i förekommande fall, genom demokratisk kontroll såsom avses i artikel 4.9, samt vid behov åtgärder som krävs för att efterleva artikel 23.
 - e) De indikatorer som avses i artikel 11.2 för att bedöma framstegen mot uppnåendet av de allmänna och specifika mål som anges i artikel 3.

Artikel 14

Ändringar av reformagendan

1. Om reformagendan, inklusive relevanta betalningsvillkor, på grund av objektiva omständigheter inte längre kan uppnås av Moldavien, helt eller delvis, får Moldavien föreslå en ändring av reformagendan. I sådant fall ska Moldavien lämna en motiverad begäran till kommissionen om att ändra det genomförandebeslut som avses i artikel 13.1.
2. Kommissionen får, efter det granskningsförfarande som avses i artikel 28.2, ändra genomförandebeslutet, särskilt för att beakta en ändring av de tillgängliga finansieringsbeloppen i enlighet med principerna i artikel 19.

3. Om kommissionen anser att de skäl som Moldavien framför motiverar en ändring av reformagendan, ska kommissionen bedöma den ändrade reformagendan i enlighet med artikel 12, och får utan oskäligt dröjsmål, efter det granskningsförfarande som avses i artikel 28.2, ändra det genomförandebeslut som avses i artikel 13.1.
4. I ett ändringsförslag får kommissionen godta tidsfrister för betalningsvillkor som sträcker sig till den 31 december 2028.

Artikel 15

Låneavtal, upplåning och utlåning

1. För att finansiera stödet i form av lån inom ramen för faciliteten ska kommissionen ha befogenhet att låna upp de nödvändiga medlen för unionens räkning på kapitalmarknaderna eller från finansinstitut i enlighet med artikel 224 i budgetförordningen.
2. Kommissionen ska ingå ett låneavtal med Moldavien. Låneavtalet ska fastställa det maximala lånebeloppet, tillgänglighetsperioden och de detaljerade villkoren för stödet inom ramen för faciliteten i form av lån. Lånen ska ha en maximal löptid på 40 år från och med det datum då låneavtalet undertecknats.

Utöver och genom undantag från artikel 223.4 i budgetförordningen ska låneavtalet innehålla beloppet för förfinansiering och regler för avräkning av förfinansiering.

3. Låneavtalet ska på begäran göras tillgängligt för Europaparlamentet och rådet samtidigt.

Artikel 16

Avsättningar

1. Avsättningar för lånen ska göras till 9 % från det anslag som tilldelats det geografiska programmet Grannskapet enligt artikel 6.2 a i förordning (EU) 2021/947 och ska användas som en del av avsättningar till stöd för liknande risker.
2. Genom undantag från artikel 214.2 sista meningen i budgetförordningen ska avsättningen upprättas stegvis och ska ha upprättats i sin helhet senast när lånen har betalats ut i sin helhet.
3. Avsättningsnivån ska ses över minst vart tredje år från och med den dag då denna förordning träder i kraft i enlighet med förfarandet i artikel 31.5 fjärde stycket i förordning (EU) 2021/947.

Artikel 17

Förfinansiering

1. Efter det att reformagendan har lämnats in till kommissionen får Moldavien begära att en förfinansiering på upp till 18 % av det totala belopp som planeras inom ramen för faciliteten frigörs i enlighet med artikel 6.1, efter avdrag för kompletterande stöd, inbegripet stöd till civilsamhällesorganisationer och tekniskt bistånd, samt avsättningar för lån.
2. Kommissionen får frigöra den begärda förfinansieringen efter antagandet av det genomförandebeslut som avses i artikel 13 och ikraftträdandet av facilitetsavtalet och låneavtalet. Medlen ska frigöras i enlighet med artikel 19.3 första meningen och med förbehåll för de förutsättningar som anges i artikel 5.
3. Kommissionen ska besluta om tidsramen för utbetalningen av förfinansieringen, som får betalas ut i en eller flera trancher.

*Artikel 18***Genomförande av investeringsprojekt inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer**

1. För att dra nytta av hävstångseffekten av unionens ekonomiska stöd för att locka till sig ytterligare investeringar, ska investeringar som stöder reformagendan genomföras i samarbete med internationella finansinstitut i form av investeringsprojekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer.
2. När samtliga tillämpliga villkor har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt ska kommissionen anta ett beslut om att tillåta frigörande av medel, som avses i artikel 19.3. I det beslutet ska, i enlighet med artikel 6.1, det belopp fastställas som ska göras tillgängligt i form av icke återbetalningspliktigt stöd från unionen för projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer, och det ekonomiska stödet i form av lånestöd som ska frigöras till Moldavien. Beslutet ska också, i enlighet med den kvot som fastställs i facilitetsavtalet och som avses i artikel 8.5 c, fastställa den andel av detta lånestöd som Moldavien ska göra tillgänglig som medfinansiering för projekt som godkänts inom ramen för investeringsplattformen för grannskapsländer.

*Artikel 19***Bedömning av uppfyllandet av betalningsvillkor, innehållande och minskning av medel, regler för betalningar**

1. Moldavien ska två gånger per år lämna in en vederbörligen motiverad begäran om att medlen ska frigöras senast två månader efter den tidsgräns som anges i kommissionens genomförandebeslut med avseende på de betalningsvillkor som uppfyllts i fråga om de mätbara kvantitativa eller kvalitativa steg som anges i reformagendan.
2. Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål bedöma om Moldavien har uppfyllt de förutsättningar som anges i artikel 5 och de principer för finansiering som anges i artikel 10.3 och på ett tillfredsställande sätt uppfyllt de betalningsvillkor som anges i kommissionens genomförandebeslut som avses i artikel 13. Om kommissionen finner att betalningsvillkor som tidigare uppfyllts av Moldavien, enligt vilka kommissionen tidigare har gjort betalningar, inte längre uppfylls av Moldavien, ska kommissionen minska framtida utbetalningar med ett motsvarande belopp.

Vid denna bedömning får kommissionen ta hjälp av experter, däribland experter från medlemsstaterna. Om en begäran om frigörande av medel, eller en begäran om betalning, omfattar ett steg som rör förhandlingskapitel 32 och som avses i artikel 22.2, ska kommissionen inte anta ett beslut om att tillåta frigörande av medel om den inte gör en positiv bedömning av detta.

3. Om kommissionen bedömer att de tillämpliga villkoren har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt ska den utan onödigt dröjsmål informera Europaparlamentet och rådet innan den antar ett beslut som tillåter att medel som motsvarar dessa villkor frigörs. När det gäller dessa belopp ska beslutet utgöra det villkor som avses i artikel 10.
4. Om kommissionen bedömer att några villkor inte har uppfyllts enligt tidsplanen ska de medel som motsvarar dessa villkor hållas inne. Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål informera Europaparlamentet och rådet om denna bedömning. De innehållna beloppen ska frigöras först när Moldavien på ett vederbörligt sätt har styrkt, som en del av den efterföljande ansökan om frigörande av medel, att landet har vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de motsvarande betalningsvillkoren har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt.
5. Om kommissionen drar slutsatsen att Moldavien inte har vidtagit de nödvändiga åtgärderna inom tolv månader från den inledande negativa bedömning som avses i punkt 4, ska kommissionen minska beloppet för det icke återbetalningspliktiga ekonomiska stödet och lånet i proportion till den del som motsvarar de relevanta betalningsvillkoren. Under det första genomförandeåret ska en tidsfrist på 24 månader tillämpas räknat från när den ursprungliga negativa bedömning som avses i punkt 4 gjordes. Moldavien får lägga fram synpunkter inom två månader från det att kommissionens slutsatser meddelats Moldavien.
6. Belopp som motsvarar betalningsvillkor som inte har uppfyllts den 31 december 2028 ska inte betalas ut till Moldavien och ska dras tillbaka eller dras in från det tillgängliga lånestödet, beroende på vad som är lämpligt.
7. Kommissionen får minska det icke återbetalningspliktiga ekonomiska stödet och från Moldavien, inbegripet genom avräkning, återkräva alla belopp som använts för att uppnå facilitetens mål, eller för att minska det lånebelopp som ska betalas ut till Moldavien eller begära förtida återbetalning av lånet i enlighet med låneavtalet, i händelse av medel som betalats ut på felaktiga grunder, identifierade fall av eller allvarliga farhågor i samband med oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter som påverkar unionens ekonomiska intressen och som inte har korrigerats av Moldavien,

eller om kvalitativa eller kvantitativa steg ändras eller om det, efter det att betalningen har gjorts, visar sig att åtgärderna inte har vidtagits på ett tillfredsställande sätt, eller i händelse av ett allvarligt åsidosättande av en skyldighet som följer av facilitetsavtalet eller låneavtalet, inbegripet på grundval av information från Olaf eller revisionsrättens rapporter. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet och rådet innan den fattar några beslut om sådana minskningar.

8. Genom undantag från artikel 116.2 i budgetförordningen ska den betalningsfrist som avses i artikel 116.1 a i budgetförordningen börja löpa från och med den dag då beslutet om att tillåta frigörande av medel till Moldavien enligt punkt 3 i den här artikeln meddelas.

9. Artikel 116.5 i budgetförordningen ska inte tillämpas på utbetalningar som görs som ekonomiskt stöd och som kanaliseras direkt till Moldaviens statskassa enligt den här artikeln och artikel 21 i den här förordningen.

10. Utbetalningar av icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd och lån enligt den här artikeln ska göras i enlighet med de budgetanslag som fastställts i det årliga budgetförfarandet, förutsatt att finansiering finns tillgänglig. Medlen ska betalas ut i delbetalningar. En delbetalning får betalas i en eller flera trancher.

11. Beloppen ska utbetalas efter det att det beslut som avses i punkt 3 har antagits, i enlighet med låneavtalet.

12. Utbetalning av stöd i form av lån ska ske på villkor att Moldavien lämnar in en ansökan om utbetalning i den form som anges i låneavtalet och i enlighet med bestämmelserna i facilitetsavtalet.

Artikel 20

Transparens vad gäller personer och enheter som mottar finansiering för genomförandet av reformagendan

1. Moldavien ska offentliggöra aktuella uppgifter om slutmottagare som erhåller finansiering på mer än sammanlagt 50 000 EUR under en treårsperiod för genomförandet av reformer och investeringar inom ramen för faciliteten.

2. För slutmottagare som avses i punkt 1 ska följande information offentliggöras i maskinläsbart format på en webbplats, rangordnad efter totala medel som mottagits, med vederbörlig hänsyn till kraven på konfidentialitet och säkerhet, särskilt skyddet av personuppgifter:

a) För en juridisk person, slutmottagarens fullständiga juridiska namn och registreringsnummer för mervärdesskatt eller skatteregistreringsnummer, i förekommande fall, eller en annan unik identifieringskod fastställd i den lagstiftning som den juridiska personen omfattas av.

b) För en fysisk person, slutmottagarens för- och efternamn.

c) Det belopp som slutmottagaren har erhållit och de reformer och investeringar inom ramen för faciliteten som detta belopp bidrar till att genomföra.

3. Den information som avses i punkt 2 får inte offentliggöras om ett offentliggörande innebär en risk för de berörda slutmottagarnas fri- och rättigheter eller allvarligt kan skada deras kommersiella intressen. Sådan information ska ställas till kommissionens förfogande.

4. Moldavien ska minst en gång om året till kommissionen elektroniskt överföra uppgifterna om de slutmottagare som avses i punkt 1 i denna artikel, i ett maskinläsbart format som ska fastställas i facilitetsavtalet, såsom anges i artikel 8.5 l.

KAPITEL IV

SKYDD AV UNIONENS EKONOMISKA INTRESSEN

Artikel 21

Skydd av unionens ekonomiska intressen

1. Vid genomförandet av faciliteten ska kommissionen och Moldavien vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda unionens ekonomiska intressen, med beaktande av proportionalitetsprincipen och de särskilda villkor som gäller för faciliteten, de förutsättningar som anges i artikel 5.1 och de villkor som anges i facilitetsavtalet, särskilt när det gäller förebyggande, upptäckt och korrigering av bedrägeri, korruption, intressekonflikter och oriktigheter samt utredning och lagföring av brott som riktar sig mot medel som tillhandahålls inom ramen för faciliteten. Moldavien ska åta sig att verka för att införa effektiva och ändamålsenliga förvaltnings- och kontrollsystem samt säkerställa att felaktigt utbetalda eller felaktigt använda belopp kan återkrävas.

2. Facilitetsavtalet ska föreskriva följande skyldigheter för Moldavien:

a) Att regelbundet kontrollera att den tillhandahållna finansieringen har använts i enlighet med tillämpliga regler, särskilt avseende förebyggande, upptäckt och korrigering av bedrägeri, korruption, intressekonflikter och oriktigheter.

b) Att skydda visselblåsare.

c) Att vidta lämpliga åtgärder för att förebygga, upptäcka och korrigera bedrägeri, korruption, intressekonflikter och oriktigheter samt för att utreda och lagföra brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen, upptäcka och undvika dubbelfinansiering samt vidta rättsliga åtgärder för att återkräva medel som förskingrats, inbegripet i samband med åtgärder för genomförande av reformer och investeringsprojekt eller investeringsprogram inom ramen för reformagendan, samt vid behov och utan dröjsmål vidta lämpliga åtgärder för att behandla sådana begäranden från Eppo och medlemsstaternas behöriga myndigheter om ömsesidig rättslig hjälp som avser brott som riktar sig mot medel som tillhandahålls inom ramen för faciliteten.

d) Att vid tillämpningen av punkt 1, särskilt för kontroller av användningen av medel i samband med genomförandet av reformer i reformagendan, säkerställa insamlingen av och tillgången till de uppgifter om personer och enheter som får finansiering, inbegripet uppgifter om verkligt huvudmannaskap, som behövs för genomförandet av reformagendans åtgärder enligt kapitel III, i överensstämmelse med unionens dataskyddsprinciper och tillämpliga dataskyddsregler.

e) Att uttryckligen ge kommissionen, Olaf, revisionsrätten och, i förekommande fall, Eppo rätt att utöva sina befogenheter enligt artikel 129 i budgetförordningen.

3. Facilitetsavtalet ska också föreskriva att kommissionen har rätt att proportionellt minska beloppet för det icke återbetalningspliktiga ekonomiska stöd som tillhandahålls inom ramen för faciliteten och att från Moldavien, inbegripet genom avräkning, återkräva alla belopp som använts för att uppnå facilitetens mål och att minska det lånebelopp som ska betalas ut till Moldavien eller begära förtida återbetalning av lånet i enlighet med låneavtalet, i händelse av medel som betalats ut på felaktiga grunder, identifierade fall av eller allvarliga farhågor avseende oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter som påverkar unionens ekonomiska intressen och som inte har korrigerats av Moldavien, eller om det efter utbetalningen konstateras att åtgärder inte har vidtagits på ett tillfredsställande sätt, eller i händelse av ett allvarligt åsidosättande av en skyldighet som följer av facilitetsavtalet eller låneavtalet. När kommissionen beslutar om beloppet för återkrav eller minskning, eller det belopp som ska återbetalas i förtid, ska den iakttäa proportionalitetsprincipen och beakta allvaret i oriktigheten, bedrägeriet, korruptionen eller intressekonflikten som påverkar unionens ekonomiska intressen, eller i åsidosättandet av en skyldighet. Moldavien ska ges tillfälle att lämna synpunkter innan minskningen görs eller en återbetalning i förtid begärs.

4. Personer och enheter som förvaltar medel inom ramen för faciliteten ska utan dröjsmål till kommissionen och till Olaf rapportera alla misstänkta fall av bedrägeri, korruption, intressekonflikter och oriktigheter som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen.

*Artikel 22***Rollen för Moldaviens interna system och för revisionsmyndigheten**

1. För den del av facilitetens finansiering som tillhandahålls som ekonomiskt stöd får kommissionen förlita sig på de revisionsmyndigheter som Moldavien inrättat för att kontrollera offentliga utgifter. När så är lämpligt ska kommissionen också förlita sig på sådan ytterligare demokratisk kontroll som avses i artikel 4.9.
2. Reformagendan ska under de första åren av genomförandet prioritera reformer i samband med förhandlingskapitel 32, särskilt om förvaltning av offentliga finanser och intern kontroll och om kampen mot bedrägeri, samt förhandlingskapitlen 23 och 24, särskilt när det gäller rättskipning, korruption och organiserad brottslighet, och förhandlingskapitel 8, särskilt om kontroll av statligt stöd.
3. Moldavien ska utan dröjsmål rapportera alla oriktigheter, inbegripet bedrägeri, som har varit föremål för ett första administrativt eller rättsligt konstaterande till kommissionen och hålla kommissionen underrättad om hur de administrativa och rättsliga förfarandena för sådana oriktigheter fortskrider. Sådan rapportering ska ske elektroniskt med hjälp av det system för hantering av oriktigheter som inrättats av kommissionen.
4. De revisionsmyndigheter som avses i punkt 1 ska upprätthålla en regelbunden dialog med revisionsrätten, Olaf och, i förekommande fall, Eppo.
5. Kommissionen får genomföra detaljerade systemgranskningar av Moldaviens budgetgenomförande på grundval av en riskbedömning och en dialog med de revisionsmyndigheter som avses i punkt 1, och utfärda rekommendationer om förbättringar av systemen.
6. Kommissionen får anta rekommendationer till Moldavien i alla fall där den anser att behöriga myndigheter inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att förebygga, upptäcka och korrigera bedrägeri, korruption, intressekonflikter och oriktigheter som har påverkat eller allvarligt riskerar att påverka en sund ekonomisk förvaltning av de utgifter som finansieras inom ramen för faciliteten, samt i alla fall där den identifierar svagheter som påverkar utformningen av och funktionen hos det kontrollsystem som införts av dessa myndigheter. Moldavien ska genomföra sådana rekommendationer eller motivera varför landet inte har gjort det.

KAPITEL V

ÖVERVAKNING, RAPPORTERING OCH UTVÄRDERING*Artikel 23***Övervakning och rapportering**

1. Kommissionen ska övervaka genomförandet av faciliteten och bedöma huruvida de mål som anges i artikel 3 uppnåtts. Övervakningen av genomförandet ska vara riktad och stå i proportion till den verksamhet som bedrivs inom ramen för facilitetsavtalet, och ska inte påverka de rapporteringskrav som fastställs i förordning (EU) 2021/947. De indikatorer som avses i artikel 11.2 ska förväntas bidra till kommissionens övervakning av faciliteten.
2. Facilitetsavtalet ska innehålla regler och förfaranden för Moldaviens rapportering till kommissionen i enlighet med punkt 1.
3. Kommissionen ska lämna en årlig rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen i uppnåendet av målen i denna förordning. Den årliga rapporten ska två gånger per år kompletteras med redogörelser över hur genomförandet av faciliteten fortskrider.
4. Kommissionen ska överlämna den rapport som avses i punkt 3 till den kommitté som avses i artikel 28.1.
5. Kommissionen ska rapportera om framstegen i genomförandet av Moldaviens reformagenda inom ramen för den resultattavla för faciliteten som inrättats genom förordning (EU) 2024/1449.

*Artikel 24***Resultattavla för faciliteten**

Kommissionen ska presentera framstegen i genomförandet av reformagendan på den resultattavla för faciliteten som inrättats genom förordning (EU) 2024/1449.

*Artikel 25***Utvärdering av faciliteten**

1. Kommissionen ska efter den 31 december 2027 och senast den 31 december 2031 genomföra en oberoende efterhandsutvärdering av faciliteten. Efterhandsutvärderingen ska bedöma unionens bidrag till uppnåendet av målen för faciliteten.
2. Efterhandsutvärderingen ska bygga på OECD:s kommitté för utvecklingsbistånds principer för god praxis och sträva efter att fastställa huruvida målen för faciliteten har uppnåtts och att formulera rekommendationer för att förbättra framtida åtgärder.
3. Kommissionen ska meddela resultaten och slutsatserna av efterhandsutvärderingen, tillsammans med sina iakttagelser och sin uppföljning, till Europaparlamentet, rådet och medlemsstaterna. Denna efterhandsutvärdering får diskuteras på begäran av Europaparlamentet, rådet eller medlemsstaterna. Resultaten ska användas som underlag vid utarbetandet av framtida program och åtgärder och allokering av resurser. Denna efterhandsutvärdering och uppföljning ska offentliggöras.
4. Kommissionen ska, i lämplig omfattning, involvera alla berörda parter, inklusive Moldavien, arbetsmarknadens parter och civilsamhällsorganisationer, i processen för utvärdering av den finansiering som unionen tillhandahåller inom ramen för denna förordning, och får vid behov sträva efter att genomföra gemensamma utvärderingar med medlemsstaterna och andra partner i nära samarbete med Moldavien.

*Artikel 26***Moldaviens rapportering inom ramen för den ekonomiska och finansiella dialogen**

Moldavien ska en gång om året inom ramen för den ekonomiska och finansiella dialogen rapportera om de framsteg som gjorts i uppnåendet av den reformrelaterade delen av sin reformagenda.

*Artikel 27***Parlamentarisk tillsyn över och granskning av faciliteten**

1. Kommissionen ska rapportera till Europaparlamentets behöriga utskott om framstegen med genomförandet av faciliteten och reformagendan. Kommissionen ska förse Europaparlamentet med skriftlig information om
 - a) framstegen med genomförandet av faciliteten,
 - b) bedömningen av reformagendan,
 - c) de viktigaste resultaten från den rapport som avses i artikel 23.3,
 - d) i tillämpliga fall, förfarandena för betalningar, innehållande och minskning, inklusive eventuella synpunkter som läggs fram för att säkerställa att villkoren uppfylls på ett tillfredsställande sätt, och
 - e) alla andra faktorer som är relevanta för genomförandet av faciliteten.
2. Den regelbundna dialogen mellan Europaparlamentet och kommissionen ska äga rum minst en gång om året och kan sammanfalla med den geopolitiska högnivådialogen om instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete –Europa i världen.
3. Kommissionen ska beakta alla aspekter av de synpunkter som framförts i den dialog som avses i punkt 2, inbegripet Europaparlamentets resolutioner i relevanta fall.

KAPITEL VI
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 28

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av den kommitté som inrättats genom förordning (EU) 2021/947. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.
3. För de genomförandebeslut som avses i artiklarna 13.1 och 14.2 gäller att om kommittén inte avger något yttrande, ska kommissionen inte anta utkastet till genomförandeakt och artikel 5.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 182/2011 ska tillämpas.

Artikel 29

Information, kommunikation och publicitet

1. Utan att det påverkar kraven i förordning (EU) 2021/947, ska kommissionen delta i kommunikationsverksamhet för att säkerställa att unionens finansiering synliggörs i samband med det ekonomiska stöd som avses i reformagendan, bland annat i gemensamma kommunikationsverksamheter tillsammans med Moldavien. Kommissionen ska säkerställa att stödet inom ramen för faciliteten kommuniceras och framhålls genom en finansieringsförklaring. Åtgärder som finansieras inom ramen för faciliteten ska genomföras i enlighet med kraven på kommunikation och synliggörande i unionsfinansierade yttre åtgärder och andra relevanta riktlinjer.
2. Mottagare av unionsfinansiering ska aktivt framhålla att finansieringen kommer från unionen och säkerställa unionsfinansieringens synlighet, bland annat genom att i tillämpliga fall visa upp unionens emblem och en lämplig finansieringsförklaring med lydelsen *Finansieras av Europeiska unionen*, i synnerhet när mottagaren främjar åtgärderna och deras resultat genom att tillhandahålla enhetlig, ändamålsenlig och proportionerlig information riktad till olika målgrupper, däribland medierna och allmänheten.
3. Information, kommunikation och publicitet ska tillhandahållas i tillgängligt format.

Artikel 30

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 18 mars 2025.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

A. SZŁAPKA

Ordförande